

۲۰۱۱/۱۰/۱۰

بررسی و تحلیل عناصر کهن الگویی در غزلیات شمس

باتوجه به آراء یونگ

www.ketab.ir

تالیف

دکتر سوزان کریمی نژاد

سرشناسه	: کریمی نژاد، سوزان، ۱۳۵۴ -
عنوان قراردادی	: دیوان شمس تبریزی، برگزیده، شرح
عنوان و نام پدیدآور	: بررسی و تحلیل عناصر کهن الگویی در غزلیات شمس با توجه به آراء یونگ / سوزان کریمی نژاد.
مشخصات نشر	: تهران: تایماز، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۲۸۰ ص.
شابک	: 978-600-403-404-3
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
موضوع	: مولوی، جلال‌الدین محمد بن محمد، ۶۰۴ - ۶۷۲ ق. دیوان شمس تبریزی -- نقد و تفسیر
موضوع	: Mowlavi, Jalaloddin Mohammad ibn Mohammad, 1207 - 1273 . Divān-i Shams-i Tabrizī -- Criticism, interpretation, etc.
موضوع	: مولوی، جلال‌الدین محمد بن محمد، ۶۰۴ - ۶۷۲ ق. -- نقد و تفسیر
موضوع	: Mowlavi, Jalaloddin Mohammad ibn-e Mohammad, 1207 - 1273-- Criticism and interpretation
موضوع	: یونگ، کارل گوستاو، ۱۸۷۵-۱۹۶۱ م. -- نقد و تفسیر
موضوع	: Jung, Carl Gustav -- Criticism and interpretation
موضوع	: نمونه‌های ادبیات
موضوع	: Archetype (Psychology) in literature
موضوع	: شعر فارسی -- قرن ۷ ق. -- تاریخ و نقد
موضوع	: Persian poetry -- 13th century -- History and criticism
موضوع	: سمبولیسم (ادبیات) -- تاریخ و نقد
موضوع	: Symbolism in literature -- History and criticism
شناسه افزوده	: مولوی، جلال‌الدین محمد بن محمد، ۶۰۴ - ۶۷۲ ق. دیوان شمس تبریزی، برگزیده، شرح
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۷ / ۲۴۰۲ / ۵۲۹۷ PIR
رده بندی دیویی	: ۸۵۱/۳۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۵۲۴۱۰۲

انتشارات تایماز

بررسی و تحلیل عناصر کهن الگویی در غزلیات شمس

با توجه به آراء یونگ

ناشر: تایماز

مؤلف: دکتر سوزان کریمی نژاد

مدیر اجرایی: مجید باشعور

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۸

چاپ و صحافی: تایماز

شمارگان: ۵۰۰

قیمت: ۴۵۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۰۳-۴۰۴-۳

حق چاپ محفوظ و متعلق به مؤلف می باشد.

آدرس: تهران - خیابان انقلاب - خیابان فخررازی - خیابان وحید نظری غربی - پلاک ۸۵ - طبقه ۳

تلفن: ۰۲۱-۶۶۴۰۲۷۴۴

موبایل: ۰۹۱۲۷۲۴۴۵۳۵

ایمیل: taymazpub@yahoo.com صندوق پستی:

تلفن: ۰۲۱-۶۶۹۷۲۰۵۴ تلگرام: ۰۹۱۴۴۰۹۹۷۵۸

تایمازپاب@yahoو.com تهران ۱۳۱۴۵-۶۴۸

taymazpub@gmail.com

۱۲.....	چکیده.....
۱۳.....	پیش گفتار.....
۲۵.....	سخن نگارنده.....

فصل اول : کلیات نظری تحقیق ۱۷

۱۸.....	۱-۱- بیان مسأله.....
۱۹.....	۱-۲- اهمیت و ضرورت انجام تحقیق.....
۲۰.....	۱-۳- مرور ادبیات و سوابق مربوطه.....
۲۱.....	۱-۴- اهداف مشخص تحقیق.....
۲۱.....	۱-۵- سؤالات تحقیق.....
۲۲.....	۱-۶- فرضیه‌های تحقیق.....
۲۲.....	۱-۷- تعریف واژه‌ها و اصطلاحات فنی و تخصصی.....

فصل دوم : آشنایی با یونگ، آرا و اندیشه‌های او ۲۳

۲۴.....	۲-۱- آشنایی با یونگ.....
۳۰.....	۲-۲- آرکی تایپ (کهن الگو).....
۳۵.....	۲-۳- تجلی کهن الگو در آثار ادبی.....
۳۶.....	۲-۴- اسطوره.....
۳۸.....	۲-۵- ظهور کهن الگوها در اسطوره‌های جهانی.....
۳۹.....	۲-۶- نقد اسطوره‌ای.....
۴۳.....	۲-۷- پیوند اسطوره و عرفان.....

- ۴۵..... ۲-۸- سمبل (نماد)
- ۴۵..... ۲-۹- رابطه‌ی کهن الگو با نماد
- ۴۸..... ۲-۱۰- ظهور کهن الگو به صورت خواب و رؤیا
- ۴۹..... ۲-۱۱- آشنایی با برخی کهن الگوها
- ۴۹..... ۲-۱۱-۱- آنیما/ آنیموس
- ۵۳..... ۲-۱۱-۲- سایه (shadow)
- ۵۵..... ۲-۱۱-۳- کهن الگوی «من» (Ego)
- ۵۶..... ۲-۱۱-۴- کهن الگوی خود/خویشتن (Self)
- ۵۷..... ۲-۱۱-۵- فرآیند فردیت (individuation)
- ۵۹..... ۲-۱۱-۶- نقاب (persona)
- ۶۱..... کهن الگوهای شخصیت
- ۶۱..... ۲-۱۱-۷- کهن الگوی پیر دانا (the wise oldman)
- ۶۲..... ۲-۱۱-۸- قهرمان (hero)
- ۶۳..... کهن الگوهای موقعیت
- ۶۳..... ۲-۱۱-۹- کهن الگوی سفر (travel)
- ۶۴..... ۲-۱۱-۱۰- کهن الگوی مرگ و نوزایی
- ۶۷..... ۲-۱۱-۱۱- کهن الگوی عشق

فصل سوم : بازتاب کهن الگوها در غزلیات شمس ۶۹.....

بخش اول : «آنیما» ۷۰.....

- ۷۱..... ۳-۱- بازتاب کهن الگوی آنیما در غزلیات شمس

- ۷۱..... ۳-۱-۱- آنیما به شکل پری
- ۷۸..... ۳-۱-۲- آنیما و مریم
- ۷۹..... ۳-۱-۳- آنیما دلبر پنهانی
- ۷۹..... ۳-۱-۴- آنیما با هویتی نامشخص
- ۷۹..... ۳-۱-۵- آنیما به شکل معشوق
- ۸۱..... ۳-۱-۶- آنیما و ماه
- ۸۲..... ۳-۱-۷- آنیما و شمس
- ۸۶..... ۳-۱-۸- شب قدر و دیدار با آنیما
- ۸۷..... ۳-۱-۹- آنیما (معشوق) چون شب قدر
- ۸۷..... ۳-۱-۱۰- آنیما (معشوق) روح عاشق
- ۸۸..... ۳-۱-۱۱- آنیما (معشوق) ربایندگی غم و اندوه
- ۸۹..... ۳-۱-۱۲- آنیما و امیدواری
- ۹۰..... ۳-۱-۱۵- آنیمای (معشوق)، توانایی بخش
- ۹۰..... ۳-۱-۱۶- همه چیز در ید قدرت آنیما (معشوق)
- ۹۴..... ۳-۱-۱۷- آنیما (معشوق)، دلارام است

بخش دوم: «پیر خردمند» ۹۸

- ۹۹..... ۳-۲- بازتاب کهن الگوی پیر خردمند
- ۱۰۱..... ۳-۲-۱- پیر
- ۱۰۳..... ۳-۲-۲- شیخ
- ۱۰۴..... ۳-۲-۳- صاحب‌دل
- ۱۰۵..... ۳-۲-۴- قطب

۱۰۶..... ۵-۲-۳- ابدال

۱۰۶..... ۶-۲-۳- خضر

۱۰۹..... ۷-۲-۳- دیدار با پیامبران و اولیاء

۱۱۰..... ۱-۷-۲-۳- پیر خردمند و موسی

۱۱۱..... ۲-۷-۲-۳- پیر خردمند و یونس

۱۱۲..... ۳-۷-۲-۳- پیر خردمند و نوح

۱۱۴..... ۴-۷-۲-۳- پیر خرد و علی (ع)

۱۱۵..... ۸-۲-۳- نمود یار غار (فرامن یا پیر خرد) در دیوان شمس

۱۱۹..... ۹-۲-۳- فرامن و نیا

۱۲۰..... ۱۰-۲-۳- پیر خرد و جان

۱۲۱..... ۱۱-۲-۳- پیر خرد و آفتاب (خورشید)

۱۲۴..... ۱۲-۲-۳- پیر خرد با نام‌های دیگر

بخش سوم: از من به خود رسیدن، طی فرآیند فردیت روانی ۱۲۶

۱۲۷..... ۳-۳- از من به خود رسیدن طی فرآیند فردیت روانی

۱۴۳..... ۱-۳-۳- بازتاب ماندالا به صورت سماع

بخش چهارم: «سایه» ۱۴۹

۱۵۰..... ۴-۳- بازتاب کهن الگوی سایه

۱۵۲..... ۱-۴-۳- روح حیوانی

۱۵۲..... ۲-۴-۳- جان پر از وهم کژ اندیشه

۱۵۳..... ۴-۴-۳- گرگ

۱۵۴..... ۵-۴-۳- سگ

۱۵۴.....	۳-۴-۶- اشتر کینه‌دار
۱۵۴.....	۳-۴-۷- غول
۱۵۵.....	۳-۴-۸- نفس
۱۶۰.....	۳-۴-۸-۱- اسب حرون
۱۶۱.....	۳-۴-۸-۲- اماره
۱۶۱.....	۳-۴-۸-۳- خوک
۱۶۱.....	۳-۴-۸-۲- دیو
۱۶۱.....	۳-۴-۸-۳- مار زشت
۱۶۱.....	۳-۴-۹- دزد
۱۶۲.....	۳-۴-۱۰- فرعون
۱۶۴.....	۳-۴-۱۱- شهوت
۱۶۵.....	۳-۴-۱۲- بخل
۱۶۶.....	۳-۴-۱۳- آز
۱۶۶.....	۳-۴-۱۴- حرص
۱۶۹.....	۳-۴-۱۵- حسد
۱۷۱.....	۳-۴-۱۶- هوا
۱۷۳.....	۳-۴-۱۷- هوش
۱۷۴.....	۳-۴-۱۸- جاه
۱۷۴.....	۳-۴-۱۹- کفر
۱۷۷.....	۳-۴-۲۰- اندیشه
۱۸۰.....	۳-۴-۲۱- خودشناسی

چکیده

آرکی تایپ (کهن الگو) مهم‌ترین اصطلاح مکتب روانکاوی کارل گوستاو یونگ روانپزشک سوئسی (۱۸۷۵-۱۹۶۱) است و شامل تصاویر کهن و افکار غریزی است که در ناخودآگاه جمعی مشترک انسان‌ها وجود دارد؛ این صور ازلی به شیوه‌ی نمادین در رؤیا و اسطوره خود را آشکار می‌کنند با توجه به این که آثار عرفانی با ناخودآگاه در ارتباط است، جایگاه مناسبی برای تجلی کهن الگوهاست.

از آن‌جا که مولانا در قمار عاشقی سرآمد همه‌ی عرفاست و غزلیات شمس در زمره‌ی آثار شگرف عرفانی است می‌توان در آن انعکاس کهن الگوها را دید.

به اعتقاد یونگ خاستگاه آثاری از این دست لایه‌های ژرف ناخودآگاه جمعی است که منبع کشف و شهود و الهام شاعر و هنرمند است؛ جان آگاه مولانا با ژرف‌بینی در حقایق هستی توانسته است صورتهای مثالی نخستین را دریابد و آن‌ها را در غزل‌های خود به صورت ناخودآگاه به کار ببرد.

در این جستار سعی بر آن است نمادهای کهن الگو را که از حافظه‌ی جمعی نوع بشر به ناخودآگاه جمعی مولانا به ارث رسیده است تحلیل کنیم؛ ابتدا خودآگاهی؛ ناخودآگاهی و ناخودآگاه جمعی و کهن الگو از دیدگاه یونگ بررسی و تعاریفی از اسطوره و تصویر کهن الگویی و رابطه‌ی میان آن دو ارائه می‌شود سپس نمادهای کهن الگویی غزلیات معرفی می‌گردد.

نگارنده در این پژوهش به این نتیجه می‌رسد که غزلیات شمس دارای کهن الگوهایی است که مولانا از آن‌ها برای رسیدن به هدف متعالیش بهره برده است، هدفی که تأمین سعادت بشری در پناه نگرش و تفکر و عرفان اسلامی است.

کلیدواژه‌ها: آرکی تایپ (کهن الگو)، غزلیات شمس، مولانا، یونگ.